www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 231. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 4. жовтня, 1928.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XXXVI. No. 231. Jersey City, N. J., Thursday, October 4, 1928. THREE CENTS.

LIBRARY OF THE 6 1928 UNIVERSITY OF ILLINOIS

КУЛИДЖ ПРОТИ ПОАНКАРЕ

НЕ ГОДИТЬСЯ НА ЗЛУКУ ВОЄННИХ ДОВГІВ З РЕПАРАЦІЯМИ. КАЖЕ, ЩО КВЕСТІЯ ДОВГІВ ЗАКІНЧЕНА.

ВАШИНГТОН, 2. жовтня. — Президент Кулидж обстоює далі становище теперішньої адміністрації в справі воєнних довгів, що їх винні европейські держави Америці. Він заявив, що агітація за тим, щоби американські горожани самі сплачували ті довги дорогою податків, не знайде тут нігде попертя. Тому даремні зусилля французького премієра Поанкаре, котрий в недавній бесіді знова порушив квестію сплати довгів та заявив, що треба злучити німецькі репарації з американськими довгами, коли Франція має змінити своє становище супроти Німеччини, згл. репарацій. През. Кулидж додав, що квестія довгів вже полагоджена зі всіми державами, кромі одної Франції і тому нема потреби видвигати ту справу знова на публичну арену.

БАНКИРІ ПРОТИ СПЕКУЛЯЦІЇ.

КАЖУТЬ, ЩО ЦІНИ НА БІРЖІ МУСЯТЬ ВПАСТИ, ТОМУ ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД ДАЛЬШОЮ СПЕКУЛЯЦІЄЮ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 2. жовтня. — Головна промова, яку виголошено на річних зборах Товариства Американських Банкирів, була звернена протя спекуляції. Промовці були на загал того переконання, що минулий рік був від економічним оглядом добрий, а слідуючий заповідається ще краще. Одна чорна хмара висить одначе над американським життям. Це спекуляція. Папери на біржі вартують сегодня вдвоє більше, як їх дійсна вартість. В короткім часі буде мусіло прийти до великого краху на біржі, що готово потрясти економічним життям Америки. Банкирі згадували ще про бум на Флориді, де люди потратили сотки міліонів, а далі спекуляцію з недвижимостями. Ті послідні пішли до тої міри в тору, що їх ціна не стоїть в парі з рентом. Через те і тут треба числитися з великим спаданням цін. По тих двох невдалих спекуляціях кинулися тепер всі на біржу, а що тут прийде рівнож до краху, про те нема сумніву.

РУЗВЕЛТ КАНДИДАТОМ НА ГОВЕРНОРА.

ПРИНЯВ КАНДИДАТУРУ МИМО ЛИХОГО ЗДОРОВЛЯ НА ДОМАГАННЯ СМИТА І ПАРТІЇ.

РАЧЕСТЕР, 2. жовтня. — Стейтова Демократична Конвенція прихилилася через аклямацію до внесення мейора Вокера, щоби іменувати Френклина Д. Рузвелта кандидатом на говернора нойорського стейту. Рузвелт перебуває під сю пору на лїченню в Гат Спрингс. З огляду на погане здоровля він відмовлявся від всякого уряду, але уступив на домагання теперішнього говернора Смита і цілого заряду демократичної партії.

ГЕРОЙ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В АМЕРИЦІ.

ПОЛЕВОГО МАРШАЛКА АЛЛЕНЬ ВИТАЮТЬ З ВЕЛИКОЮ ПАРАДОЮ. ПІДБИВ ПІДЧАС СВІТОВОЇ ВІЙНИ В 1917 РОЦІ СВЯТУ ЗЕМЛЮ.

НЮ ЙОРК, 2. жовтня. — До Америки прибув сегодня з Европи сер Едмунд Алленбі, котрого називають модерним Ріншардом Львиним Серцем. А це тому, що він підбив в 1917 році для алянтів Палестину серед надзвичайно важких обставин. Коли вїзджав на Мелжестіку, привитано його 17 гарматніми вистрілами, а далі витав його комітет міста Ню Йорку, що влаштовує для нього цілий ряд ріжних принять.

Алленбі уважають одним з найбільших полководців, останнім з „хрестоносців", але кажуть, що ніхто не був би пізнав його здібностей, колиб його не були вислали до Єгипту і не дали йому поля до власної ініціятиви. Був він начальником армії, що числила 250,000 британських жовнірів, 18,000 індійських і 90,000 єгипетських. Ту армію перевів він через пустиню на 150 миль довгу. З нею здобув Яффу, Єрусалим, Дамаск і Алеппо та знівечив німецький плян сполуки Берліна з Багдадом.

РЕФЛЄКТОР НА ПАЧКАРІВ.

КОРАБЕЛЬНІ ФІРМИ ПРОТИ ЦЕЇ НОВОСТИ.

ДІТРОЙТ, 2. жовтня. — На березі дітройтської ріки, що відділює Злучені Держави від Канади, хочуть побудувати великанський рефлектор, яким можна би освітити в потребі кожду закутину в той спосіб вишукувати легко пачкарів, що перевозять нічо сильноголічні напитки з Канади. Проти тих рефлекторів протестують одначе корабельні компанії і приватні яхтові клюби. Вони кажуть, що світло буде перешкаджати в кермованю кораблями.

СУДДЯ ПРО „ШЕМРАННЯ".

КАЖЕ, ЩО ГРОШЕВА КАРА АБО ТЮРМА, АБО ОДНО І ДРУГЕ ГРОЗИТЬ ТИМ, ЩО „ШЕМРАЮЧИ", ОБКИДАЮТЬ БОЛОТОМ ТИХ, ЩО ДОБИВАЮТЬСЯ УРЯДІВ.

ЛЕКСИНГТОН, Кентоки, 2. жовтня. — Окружний суддя Ришард Стод звернув увагу членів Грена Джурі на стейтовий закон з 1924 року, звернений проти „шемранни". Він подав, що стейтова леґіслятура прийшла до переконання, що не можна допускати до цего, щоби чесні люди, котрі чесно працювали через довгі літа, були наражені на оплюгавлювання їх імен тільки тому, що вони стараються о якийсь публичний уряд. Бо кожда людина, що посідає відповідні кваліфікації, має право старатися о такі уряди, не маючи заразом потреби наражувати себе на огидні калюжі. Закон проти шемранни заборонює отже таке паплюження, за яке карає грішми і тюрмою.

НОВИЙ КОРОЛЬ УРЯДУЄ.

БІЛГОРОД, 1. жовтня. — Ще не затихли згуки коронаційних торжеств короля Альбанії Зогу, як він уже показує свою деспотичну владу.

Вчора на базарі в місті Дурацо повішено 11 Альбанців, запідозрених у змові на життя короля. Крім цього заарештовано 200 громадян Альбанії, рівнож запідозрених у співучасти в змові.

СТРАЧЕННЄ ДВОХ ЗАСУДЖЕНЦІВ.

БЕЛФОН, Па., 1. жовтня. — У стейтовій тюрмі в Рокюю страчено нині при помочи електрики двох вязників Вилієма Филипса й Джесі, Паркера, засуджених за вбивство Нормана Гибсона дня 23. марта сього року.

Норман Гибсон згинув підчас нападу на нього двох обжалованих. Вони казали йому підняти руки вгору, а коли він не послухав, постріляли його на смерть.

ЧОГО ТАМ ВЖЕ НЕ КРАДУТЬ...!

„Красная Газета" повідомляє, що управитель амуніційного магазину совітської військової школи ім. Рошаля в Петрограді, якийсь Собольов украв зі складу невтягнуту до інвентаря... гармату, ваги 279 кг. Собольов вивіз гармату з магазину й розпилувавши на троє, хотів продати „на шмальц", але підчас трансакції його приловлено й арештовано.

ВОЗДУШНІ ПОЧТОВІ ДОРОГИ В КАНАДІ.

В Канаді можна сподіватися незадовго запровадження двох воздушних почтових доріг, а саме між Монтреалом і Торонтом та між Вінніпеґом і Келгарі. Між Монтреалом і Торонтом відбуваються проби що дня і приготовляється розклад часу. Лет має забирати около півчверта години. Коли буде запроваджена воздушна почта між Вінніпеґом і Келгарі, то защадиться около 18 годин часу в пересилці листів до побережжа Тихого океану.

МАТЕРИНСТВО БЕЗ БОЛЮ.

Французький лікар, професор Поль Дельма з Парижа, каже, що він найшов спосіб на те, щоби жінки родили дітей без болю. Через методу його модулярної анезії мати не тільки вродить дитину без болю, але й вродить її якраз у тім часі, який вибере лікар. При помочі своєї методи він зробив уже сорок проб і кожна вдалася без ризика як для матері, так і для дитини. Вчені, які були свідками його проб, потверджують, що операція відбувається скоро і без комплікацій.

ЗГОРІЛО ЦІЛЕ МІСТО.

З Нориберга повідомляють. Дня 9-го серпня згоріло ціле містечко Люге в Палятинаті. Протягом кількох годин 80 домів разом з господарськими забудованнями змінилися в купу попелу. Пожежа повстала в наслідок дефекту в електричних проводах.

ЩЕ ОДНА НЕВДАЧА.

До Варшави вернула з Амстердаму польська боксерська експедиція, що змірившись з берлінським клюбом „Герос Тейтонум" програла в відношенні 3:1.

З ОБЄДНАННЯ

Згідно з арт. 18. статута Обєднання і на підставі ухвали екзекутиви з дня 29. вересня 1928 р., відбудеться в Джерзи Ситі, 1 Newark Ave., Chamber of Commerce Bldg., Room 502, дня 24. жовтня о год. 2 по полудні

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ

з слідуючим порядком нарад:

1) Отворенє нарад.
2) Звіти екзекутиви.
3) Звіт шкільного референта.
4) Звіт Січового референта.
5) Звіт контрольної комісії.
6) Новий статут Обєднання.
7) Внесення і запити.

Всі члени Виконавчого Комітету Обєднання повинні явитися на тім засіданню.

УВАГА: Екзекутива просить отсею дорогою всіх членів та прихильників Обєднання, щоби надіслали на річне засідання свої уваги щодо діяльности Обєднання та подали проєкти відносно поширення та поглиблення народньої праці.

ЗА ОБЄДНАННЯ УКР. ОРГАНІЗАЦІЇ В АМЕРИЦІ:

О. Ревюк, предс.,
Д. Мишуга, секр.

ЖИТТЯМ ПЕРЕПЛАТИВ СКУПАРСТВО.

В селі Губичах, у Дрогобиччині, один з найбагатших місцевих селян Іван Весоловський, шкодуючи грошей на майстрів, ставив собі хату власними руками. Результати невмілої роботи не дали на себе довга ждати. Підчас підкладання стовпів під поріг піби вже готової хати обвалилася стіна й приваляла собою Весоловського, який найшов смерть на місці.

СМЕРТЬ ЕМІСАРА КОМІНТЕРНУ.

Арештований 9-го серпня в Будапешті емісар Комінтерну Шімон, підчас переслухання в слідчому суді котів у певному моменті втікти. Шімон вискочив крізь вікно II. поверху, але так нещасливо, що розбив собі голову; в безнадійному стані відвезено його до шпиталя. Шімон приїхав на Угорщину недавно без пашпорту з Москви дорогою Варшава-Відень.

ВІДРІЗАВ КОРОВІ ХВОСТА.

У Вест Честер, стейту Пенсильвенія, заарештовано фармера Меріла за те, що він відтяв хвоста корові.

Коли Меріл доїв корову, вона вдарила його хвостом в лице. Це так розлютило фармера, що він відрізав їй ножем хвоста. Хвоста корові вже не повернуть, але Мерілови доведеться відповідати за це перед судом.

ВТЕЧА КОМУНІСТА З ТЮРМИ.

З можжинської норми втік замітний комуністичний діяч Вацлав Закшевскі з Варшави, засуджений на кару 6-літньої тюрми. Цілий плян утечі був згори уложений.

ТЮРМА... БЕЗ ВЯЗНІВ.

На судовім будинку в Тупкові, в Чехословаччині, затромпал білий стяг на знак, що в тамошній тюрмі нема ні одного вязня.

РАКОВСЬКИЙ ЗАХВОРІВ.

Москва. — Бувший голова совітського уряду України, що тепер перебуває на засланню в Пензі, тяжко занедужав. Совітська влада дозволила йому приїхати до Москви для лікування.

ЦАРЕСЛАВНА ЧЕРВА ВОРУШИТЬСЯ.

Вища монархічна Рада скликала у Парижі нараду представників монархічних організацій в Европі. Ухвалено виробити програму, з якою монархісти мають виступити в Росії. Вища монархічна рада має виробити плян державного устрою в Росії, що прийде по поваленню большевиків. Все, що буде вироблено, має затвердити великий князь Микола Миколаєвич.

ХОРВАТИ БЮТЬ КОЗАКІВ.

Російські козаки-джигіти мали дати свою виставу г столиці Хорватії Запребі. Коли козаки проходили вулицями міста, хорватська молодь напала на них і декого з козаків поранила. Відобрали у козаків їхній прапор та спинили його.

Так ставляться Хорвати до російських контрреволюціонерів, що находяться на службі та під опікою сербського уряду.

ОГРАБУВАЛИ КОРАБЕЛЬ.

40 китайських піратів ограбували англійський пасажирський пароплав „Енкінг". Вони всіли на корабель як пасажири, а на повнім морі напали на корабельну службу, вбили капітана, головного механіка та Китайця-служку. Обеззброївши инших, вони ограбували пасажирів на $40,000. Змушений розбійниками „помічник капітана привів корабель близько порту Гонан, де пірати висіли собі спокійно на беріг.

300 МИЛЬ НА ГОДИНУ.

Англійці готуються до міжнародніх змагань літаків, щоби побідити всіх скорістю. Тепер побудовано новий літак, що летить з небувалою для людини скорістю. Цей літак на першій пробі досяг скорости 300 миль на годину.

ПІДПАЛИВ ТІТКУ.

Проць Романів з села Дзібулки, пов. Жовква, був від якогось часу дуже недобрий на свою тітку. Він поводився дуже погано, а тітка — старша жінка — картала його вічно і братів. Проця намовляла, щоб таки виїхали до свого братчика, бо инакше з нього нічого не буде. Досить мав вкінці тоєї. Прийшовши одної ночі підпалив тітчину хату. А як тітка вискочила з вогню, то ще й побив її. Та пімста не вдалася. Згорів тільки, дякуючи добрим сусідам, дах, а Проць помандрував до Іванової хати, де його певно трохи направить.

ВІНЧАННЯ В ТЮРМІ.

На днях відбулося в перемиській карній тюрмі вінчання ославленого бандита Евгена Сирового, засудженого на кількалітню тюрму, з дочкою місцевого „гиплї" Геленою Ожеховскою.

По вінчанню перебули „молодята" кілька годин разом в тюремній канцелярії.

ТРОЦЬКИЙ УМИРАЄ

СТАЛІН ВІДМОВЛЯЄ ЙОМУ ПЕРЕЇЗДУ ТУДИ, ДЕ ЛЯГНИЙ КЛІМАТ. ЦЕ ОБУРЮЄ НАВІТЬ ЛЬОЯЛЬНИХ ДО УРЯДУ КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 2. жовтня. — Ближчі приятелі Троцького провідомляють, що він тяжко захворів на малярію. Стан його здоровля такий поважний, що він лежить увесь час у ліжку й не може ні читати, ні писати. Хороба вимучила його так, що на ньому залишилася лише шкура та кости. Ближче оточення Троцького думає, що він скоро може вмерти.

Всі заходи у Сталіна о дозвіл перевезти Троцького в місцевість з лїпшим підсонням, не мають успіху. Така поведінка Сталіна має обурювати навіть большевиків, його найбільших прихильників. Сталіна попереджають, що в разі смерти Троцького вся вина спаде на нього.

ВЯЗНЯТЬ КОМУНІСТІВ.

У ФІНЛЯНДІЇ ПОСАДИЛИ ДО ВЯЗНИЦІ КОМУНІСТИЧНИХ ПОСЛІВ ПАРЛЯМЕНТУ.

АБО, 2. жовтня. — Фінляндський суд засудив 45 комуністичних аґітаторів на час від одного до 15 років тюрми. Між засудженими знаходяться два посли до парляменту, що крім вязничної каси позбавлені ще на пять років всіх громадських прав.

Більшість засуджених це робітники, що скінчили спеціяльні курси для аґітаторів у Росії.

ЕСПАНСЬКИЙ ДИКТАТОР УСТУПИТЬ.

В ЕСПАНІЇ ЗАГАЛЬНЕ НЕЗАДОВОЛЕННЯ ПРІМО ДЕ РІВЕРОЮ. ВЕДЕТЬСЯ ЖВАВА АГІТАЦІЯ ПРОТИ ДИКТАТОРА. КОРОЛЬ І АРМІЯ НЕЗАДОВОЛЕНІ З НЬОГО.

ЛОНДОН, 2. жовтня. — Приїзжі з Еспанії говорять, що там поширюється загальне незадоволення з політики диктатора Прімо де Ріверо. Так само незадоволені ним король та армія. Це може привести до усунення диктатора.

ЗАГРОЗА НОВОЇ ВІЙНИ.

НАРТІЯ ПРАЦІ ДОМАГАЄТЬСЯ НЕГАЙНОГО ЗВІЛЬНЕННЯ РЕЙНСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ. БАЧУТЬ ЗАГРОЗУ ВІЙНИ МІЖ АНГЛІЄЮ ТА АМЕРИКОЮ І МІЖ ФРАНЦІЄЮ ТА ІТАЛІЄЮ.

ЛОНДОН, 2. жовтня. — Депутат Партії Праці до англійського парляменту Кенворті говорив на конгресі Партії, що тепер є така же реальна загроза війни між Америкою та Англією, як була в 1906 році, коли то сподівалися вибуху війни між Англією та Німеччиною. Тепер відбуваються між державами такіж таємні дипльоматичні пертрактації, які були в 1906 році.

Член Партії Освалд говорив, що Америка замикає фронтові двері проти війни, але Англія відчиняє для неї задні двері.

ГІНДЕНБУРГ ГОТОВ БУТИ ЩЕ РАЗ ПРЕЗИДЕНТОМ.

НАЙСТАРШИЙ ПРЕЗИДЕНТ НА СВІТІ ТІШИТЬСЯ ДОБРИМ ЗДОРОВЛЄМ І ЗАГАЛЬНИМ ПОШАНОВАННЯМ.

БЕРЛІН, 2. жовтня. — Сьогодня минув президентови Німеччини Гінденбургови 81-ий рік життя. Кожуть, що Німеччина святкує вже тепер цей день так саме урочисто, як Америка святкує день народження Вашинґтона.

Старий президент Німеччини має серед всіх верств громадян держави великі симпатії. Кажуть, що коли він закінчить в 1932 році свій президіяльний речинець, а стан його здоровля дозволить йому урядувати, то його знову виберуть на становище президента.

Таке загальне признання й симпатії здобув собі Гінденбург чесним виконанням своєї присяги на вірність республиці. Хоч сам він монархічного переконання, але на свойому високому становищі весь час виконував точно приписи республиканської конституції. Це саме зєднало йому найбільше симпатії.

НЕПОРАДНИЙ СТАН.

ЕКОНОМІЧНА КРІЗА В РАДЯНЩИНІ БУДЕ ТРЕВАТИ ДАЛІ. НА СИБІРІ Є ХЛІБ, АЛЕ НЕМА СОЛИ, НАФТИ ТА ИНШИХ ТОВАРІВ.

МОСКВА, 2. жовтня. — Газета „Економическая Жизнь" робить сумні висновки щодо економічного стану Радянщини. В европейській Росії, а особливо на півдні, Україні, врожай випав невеликий. Лїпше вродило на Сибірі, але звідти важко транспортувати зерно.

Селяне готові дати державі хліб, але лише тоді, як будуть задоволені їх вимоги на ріжні фабрикати. Але „Економическая Жизнь" таких надій на ближчий час не має.

БІЙКА СЕЛЯН З ЦИГАНАМИ.

ЦИГАНИ СПАЛИЛИ СЕЛЯНСЬКІ СТОДОЛИ. 5 ЦИГАНІВ ЗАБИТО І БАГАТО ПОРАНЕНИХ.

ВІДЕНЬ, 2. жовтня. — Напруження між циганами і словацькими селянами загострилося особливо з того часу, як в минулім році група циганів була засуджена в Чехо-Словаччині за людодійство.

Селяне села Пяджин запідозріли мандруючий циганський табор у крадежі ріжного дробу та худоби. Декілька циганів покарано тюрмою. Тоді їх товариші, хотячи помстити, спалили дві селянські стодоли. Після того селяне, узброївшися вилами та иншими приладами, напали на циганський табор. Счинилася бійка, в якій забито по стороні циганів одного чоловіка, три женщини й одну дитину.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 89 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Price table is copy.

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 4.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Canada and Jersey City Rates:

One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.60	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 3.75	На три місяці	$ 3.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Подписка число три цента.

В Джерси Сити і Загранкою:

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО НЕ ЗЛОЖИВ У ВЕРЕСНИ, НАЙ ЗЛОЖИТЬ ЖЕРТВУ В ЖОВТНИ

Уже до кінця місяця вересня наспіли з цілого ряду відділів Українського Народного Союза звіти з вересневої акції за будовою Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Сі звіти показують на великий рух у відділах за сим великим і потрібним ділом. Сі звіти свідчать, що члени зрозуміли не тільки вагу сеї інституції, але й зрозуміли, що поставити її можна тільки при помочи солідної праці та щирої жертвенности.

Рівночасно до канцелярії Українського Народного Союза наспіли ще й другі листи. Пишеться в них, що в деяких відділах Українського Народного Союза робота для Сиротинця-Захисту ще не покінчена. Часто вона тільки почата. Нема в тому вини відділу ні членів; часто зайшли просто непоборімі перешкоди. Приміром, усі неділі були заняті заздалегідь наперед пікніками, представленнями, або чимось подібним. Деколи робота стрінулася з перешкодами, на поборення котрих треба було довшого часу; до кінця вересня з перешкодами справитися не було можна, треба було відложити роботу до місяця жовтня. І власне тепер сі відділи питаються: що їм робити? чи вести кампанію далі, чи перервати?

Декотрі відділи самі вже дали на се питанне відповідь, повідомляючи головну канцелярію Українського Народного Союза, що з ріжних причин кампанію за Сиротинцем-Захистом відложили на жовтень. Се є правильне рішенне питання. Так повинні зробити всі відділи, які не вспіли зробити роботи в місяцю вересни. Коли головна канцелярія У. Н. Союза заряджувала вересневу збірку для Сиротинця-Захисту, то се не значило, що кождий відділ мусить зробити все конче в місяци вересни. Се не значило, що як котрий відділ не зможе зробити своєї роботи в місяцю вересни, то він уже не може робити свого в місяци жовтни. Канцелярія У. Н. Союза зарядила місяць Сиротинеця-Захисту тільки для практичних цілий, щоби уможливити співпрацю між відділами тої самої околиці. Місяць Сиротинця-Захисту має помогти кампанії, а не її обмежити.

Що се була правильна думка, видно з гарного матеріяльного висліду кампанії. З наспівших звітів видно, що фонд Сиротинця-Захисту зросте за один місяць о яку тисячку долярів. Колиби тепер до сього причинилися ще ті відділи, які не вспіли зробити своєї акції за місяць вересень, то до фонду Сиротинця-Захисту прибулоби в двоє стільки. Се буде поважний причинок до акції кріпо будови Сиротинця-Захисту. До сього нам треба стреміти. Роботи не можна покидати. Жертв не треба здержувати. Ліпше зложити жертву, хочби й пізніше, як не зложити її зовсім.

Ділом і жертвами ростуть великі народи.

Др. Остап Грицай (Відень).

СВЯТО ПІСНІ, СВЯТО НАРОДУ, СВЯТО ОБЄДНАННЯ

(З приводу X. Здвигу співаків Німеччини у Відні).

В райдужно мінливих поблисках того святочного походу нема богато часу на меляхолійні роздумування. З одної сторони підбадьорює гландача все наново гураган оплесків, окликів і співів, що бурхливими каскадами проносяться з усіх усюдів, а з другої — щораз то новіші групи походу, який щойно розгортається, хоч душа глядача вже тепер сповнена майже вщерть. Ось група: „Das deutsche Lied" (Німецька Пісня). Розкішна, незабутня група! Знову рід тріюмфального ридвану, тільки далеко більшого розміру, ніж попередний, без коней (а з автовим мотором), по середині якого могутня золотиста подоба земської кулі з артистично виконаними постаттями чотирох генїв, що розтрубляють німецьку пісню на всі чотири сторони світа. А рядами попри цей ридван німецкої пісні — молоді дівчата. Вибрані віденські красуні*) в білих як сніг і війних як пелюстки цвітів одягах. Одна красша одної, всі розпромінені в сяєвах сонця і щасливого усміху, начебто смертельні і не земські прообрази невміручого чару творчої краси пісні і краси взагалі. Дивитися на сріблистий хоровід тих прекрасних, непорочних своєю божою красою дівочих тіл, на вилискуюче золоте волосся, на війний сніг їх одягів, — і на одну, коротку як сон хвилину, ти духом в чарівнім світі німецької пісні, німецької поезії. Чуєш звуки найкрасших мельодій Шуберта і його великих та найбільших товаришів в царстві німецької музики. Вижається прастарий німецький ліс „in mondbeglaenzter Zauberpacht" („в місячну ніч чарів") німецької романтики**). Таємнича „голуба цвітка" — символ німецької поезії — наче розтулює свої благовонні пелюстки. Дід народній Мерлін наче ступає поміж дуби в своїй довгій, пурпурній кирезі, як доторк лісовий мох в блискучі смарагди перемінює. І сен там, на узліссю, в потоках місячного срібла, гуляють такі прегарні, золотоволосі, сніжнобілі русалки й мавки, як ті німецькі дівчатка, що танцюють кроком і туть тут у проході дружинницями Німецької Пісні. І знову почуваєш, що так як ті пишні лицарі на конях всилі були розбудити в тобі миттю розуміння геройського духа німецької історії, так той весільний похід олицетворені німецької пісні вчить тебе краще розуміти її, ніж сухі учебники літератів і професорів. Це живі прообрази народнього духа, — і я певний, що покоління, яке пережило концерти в Saengerhalle і той святочний похід усею душею, буде берегти ідею обєднання всього німецького народу як найсвятішу національну святість і боротьби за неї не покине ніколи.

Це вже гаряче полудне. Свіжі блакити ранка вилискують тепер над містом розпроміненою перламутровою гладдю. З упрілих улиць котиться краплистий піт. Чоловіки розщібають піджаки, а старини й жіноцтво ховаються під усякого рода парасолі, від яких шнурами трибун згодом так яскраво пестро, мов на якомусь великанському базарі в Індіях або в Єгипті. Але до кінця походу ще так далеко, як до заходу сонця. Та проте ні нема часу думати про втому, ні не хочеться турбуватись нею. Святочний похід обєднаного народу напливає цілком новішими рядами, захоплює увагу щораз иншими групами, і до речі:

Ще не йшли співаки.

Все досіль це, сказатиб, авангарда, передня сторожа співацької армії, історично-поетичні рямці для співацьких дружин, так по мистецьки влаштовані директором декорації в Burgtheat-рі, проф. Р. Гайлігом та архітектом Вільфортом. А що весь похід відбувався в несхитнім порядку строго військової організації, то це заслуга його технічного організатора, генерал-майора Травтвайлера, старого рубаки, якому мабуть богато красше організувати такі пре красні походи розсіяваного народу, ніж збожеволілі воєнні походи трудящим людям у погубу. Колиж авангарда перейшла, то співацькі дружини мабуть не далеко. Ось уже котиться авто згаданого мною раньше президента Союзу Співаків Німеччини, берлінського адвоката — Фрідріха Ліста. Весь у чорнім, високого росту і дужий тілом чоловік, шістдесятьлітний але здоровезний старик, лисий, в окулярах, могутне, вдумливе чоло, гарно закроєні уста, біла борідка пристрижена в гострий клин. Посміхається до публики чудно приязним усміхом і вітає рукою на всі боки, а одушевлена громада засипує його авто в одно цвітами. Бо це ніякий цісар і ніякий король, а людина тяжкої творчої праці, якого один перепрацьований день більше користи приносить рідному народові, ніж цілорічне життіння деяких цісарів і кородів. Слава трудящим народу! За ним авта з усіми членами головних виділів та з дірігентами концертів, а далі пів лицарське, пів руханкове видовище: мистці вправ з прапорами (Fahnenschwinger). У них з рук важкі біло-ріжево-червоні і чорно-червоно-золоті прапори, якими вони повертають чудово вправними рухами в такий спосіб, що прапори то розгортаються, то складаються в найріжніші фігури, не доторкаючись ніколи землі, хоч завжди над самою землею. З їх ходою долівка вулиці весь час наче грала червоно-білими хвилями — треба було просто подивляти не лише оригінальну гру прапорових склонок, але фізичну силу тих лицарських руховиків, що зможли такий довгий час доказувати своїх не легких штук, не випускаючи прапору з руки. А накінець авангарди дві історичні фігури: давні німецькі ковніри з бубнами і воєнними сопілками (Trommler und Pfeifer), та група саксонських ґірсарів з епохи років 1809—1818. Знову прегарні лицями і поставою вершники, лицарі й вояки від голови до ніг, у ґрібних шоломах з китицями, у вилискуючих красками одчостроях, кінь обік коня, лицар обік лицаря як олицетворена, закликом Рідної Землі накликана варта Батьківщини. Нехай, що це тільки декорація і дитячий похід. А проте почуваєшся, що нарід, в якого було колись таке лицарство і вміло славно боротись у визвольній війні проти славетного „громадянина Наполеона (1813—1815 р.) за волю Німеччини, й сьогодня переповнений його геройським духом ущерть, а ті стрійні ноги в історичних одностроях мабуть у кожну хвилю готові ставати в ряди до справжнього бою. Бо коли діло в тому, щоб боронити Рідну Землю перед грабіжними чужинецькими ненажерами, то ніякий нарід не сміє орієнтуватися на безхарактерний пацифізм, або дожидати спасення аж від жидівських інтернаціоналів. Кожний поневолений, граблений і тероризований чужинецькими катами нарід має святе право боротися за своє визволення зі зброєю в руці і має право нищити і вбивати ворога як злу гадюку. Бо коли він цього не зробить, то чужинецький кат буде його все наново гнобити так, як гнобять нас сьогодня наші мерзавці вороги на всіх займанщинах України. Пацифізм, гуманність, Христос, тихомирна культурна праця — це все добре для народа з власною державою. А поневолений мусить ненавидіти і нищити ворога скрізь і мусить згодитися з тим, що поки він в кайданах, то йому зброя далеко потрібніша, ніж плуг і книжка. Дивімся тільки на Німців. Вони великі герої плуга й книжки. Але перед силою німецької зброї дрожить весь світ.

Та тут мої думки перервав якийсь надзвичайно оживлений рух між глядачами на всіх трибунах. — „Співаки йдуть!" — проголошує схвильовано молода панночка на трибуні передомною і зараз же вимахує батистовою хустинкою на привітання надходячим, що зрештою роблять усі довкола з захопленням бурхливо гомінкого одушевлення.

— „Співаки!"

— „Перша дружина!"

— „Африканці!" Славно!"

Так — це німецькі співаки з Африки. На переді таблиця з написю, а далі, група співаків з прапором товариства на прибраній троповою зеленю колясі. „Африканці" з лицями, здорово засмаленими сонцем гарячого півдня, але вони дуже весело посміхаються до Віденців, маширують елеґантними дванацятками, всі в легких біленьких одягах, у тропових шоломах, а дехто з них під зонтиком, бо віденське сонце — мабуть з уваги на присутність Африканців — завзялося де-далі показувати і в нас справді африканські штуки. Ще не перейшли німецькі брати з країни розпалених жаром пустинь, а тут уже нове „Славно", новий сніг повіваючих хустинок метушиться радісно від найвисших поверхів аж ген до останніх ступнів трибун — це надходять Американці. Їх кілька соток: Сан Франціско, Індіянаполіс, Бруклин, Ню Орлін, Ню Йорк (Союз ім. Моцарта) і др. І в них одностройний одяг: білі, соломяні брилі, голубі піджаки, білі штани. На прапоровій колясі — прапори всі везуться на найріжнішого строю підводах — укостюмований один як „Uncle Sam," а кілько двох — Індіянів. Червоношкірим гостям привітання Віденців надзвичайно подобалося; вони в одно наближалися до публики, особливо до панночок, зза чого з цими майстрами скальпування виходили доволі веселі спізоди. Далі: Сантіяго, Чіле і Сан Паольо. І ними ряд екзотичних співацьких дружин Німеччини скінчився, а почався похід европейських.

Похід! Великанський, пропамятний, безконечний похід обєднаного піснею народу...

Дружини з Реваль і Риги, Горішньої Шелезії та з инших середовищ ляцької „тюрми народів", 28 груп з циганської Румунії, далі швайцарські, югославянські, мадярські, чехословацькі та судетські відпоручні дружини. Всі співають і все грає якась музика. І хоч це вже після полудня, і дехто вже не всилі ні кликати „Слава" ні махати хустинкою, то загальний образ походу такий же оживлений і захоплюючий як і з початку. Нікому й на думку не приходить кидати своє місце на трибуні та йти в хату спочити. Здавалося, що якась частина тої колосальної енерґії, що її вложили аранжери співацького свята в організацію походу, уділилася тепер і — зрештою дуже видній — віденській публиці та додавала їй щораз нової сили зберегти одушевлений настрій до самого кінця свята. Але хто міг тут надто піддаватися втомі, коли все наново лунав спів проходячих і коли кожна хвиля, кожна група приносила зі собою щось нове, що в силі було так чи инакше захоплювати увагу глядача? Вже в окликах привітання з обидвох сторін було стільки щирої радости — особливож зі сторони Німців! — що з кожним таким привітанням почувалося новий приплив бадьорости в собі. А до того похід був упорядкований так, що поодинокі співацькі кольони чергувалися з чисто декоративними, а кожна співацька група мала якусь характеристичну признаку відповідно до традиції того місця, з якого походила. В історичних костюмах колишнього пруського Ордену Лицарів виступили провідники пруського Союзу Співаків, які зробили прегарне враження. Співаки, що Цесаку, явилися малим атаком. З Нірнберг не забули про „нірнберзьку лялку". З Фрідріхсгафен везли доволі великого цепеліна. Весь фальці свою славну шинку. Співаки з Бремергафен мали зі собою величезний корабель, а дружина з Гарцу несла на високій жердці оригінальної гарцинського канарка. У Франкфуртців були франкфуртські ковбаски, в Балтійців паперові оселедці, а співаки з Пільзену везли великанську бочку пільзнера і частували ним кожного, хто хотів, даром. Дуже сильне враження зробили теж ряди німецького студентства у своїх буршівських одностроях — теж від молодого лицарського покоління Німеччини. В цілости промарширувало походом 9000 німецьких співацьких товариств із 7000 прапорами, 200,000 чоловіка. Дуже симпатично репрезентувалися теж брати-дружини співаків з Австрії, Горішньої і Долішньої, Зальцбурґу, Стирії, Бурґенляндії і з инших частин республіки. Тільки з південного Тиролю, що стогне тепер під італійською рукою розшалілого Мусолінія, не могло бути ніякої депутації. Нещасну країну репрезентував тільки один самотний хлібороб, який на таблицю з написю „Suedtirol" при чім доволі довгий простір за ним лишили нарочно вільним, чим указано на то, що йому не вільно було мати ніякого товариства. Ця німа демонстрація зробила своє глибоке враження, і публика скрізь, куди переходив той хлібороб, підводилася на знак національної жалоби з місця. Затеж веселенькі картини розгортали перед глядачами групи середовищ австрійської республіки: загальну увагу звернула між иншими група „золоте весілля" (з Австрії Горішньої) та група з Innviertel, якої широкий віз уявляв тік, на якім гарні парубки (очевидно у відповідних, місцевих уборах) молотили пшеничні снопи. І цілий ряд подібних хліборобських картин, з якими важко було глядачам розстатися. Як остання визначна група походу являвся віденський „Союз ім. Шуберта", що віз із собою кольосальну подобу мистця, окружену 50 бо-конпрібраними віденськими дівчатками. Це вже ½7 увечері.

Перламутрові зводи небосвіду над ними починають мріти сонними рожевими тонами. Втомлене сонце сяє на шпицях бувшівель і на листю дерев тихим золотом, голубі тіни на палацах змовкаючої Ringstrasse загадують пустіючу святиню, з якій покінчилося велике богослуження... Богослуження святій національній ідеї. Животворящий здвиг рідних душ обєднаних при божім вівтарі Пісні Народу.

*) Віденські жінки — особливож дівчата — славні на весь світ своєю красою.

**) Це в письменстві творчий напрям, одною з основних думок якого був зворот до народньої поезії. Він вийшов в пол. XVIII. ст. з Англії і мав великий вплив на тогочасну німецьку літературу. Німецькі романтики любувалися в розмальовуванню сріблистих місячних ночей. — О. Г.

Трістан Бернар.

МІЙ ПЕРШИЙ ВИСТУП У РОЛІ АДВОКАТА

(Гумореска).

Я, як неодин инший, мусів бути адвокатом, мав довгий чорний плащ і берет та ходив по великій салі сюди й туди.

Найважнещим здавалося моїм товаришам і мені здобути вухо трибуналу. Старші товариші, яких ми радилися, піддавали нам для цього ріжні більше або менше успішні способи.

Треба конче, говорили вони, обоpонну промову зачати говорити помало й одноманітно, а потім нечайно, коли того ніхто не надіється — скрикнути. Одначе ця штучка вже зужита і не робить враження.

Можна також страшно вимахувати руками, наче великий птах крилами. Але я це не бавив, уже їх, вони майже не гляють уже на те.

Були адвокати, які знаменито вміли наслідувати акторів. Я знав адвоката, який таким ровом умів полонити цілий трибунал і на три чверти години, то при доволі нудній спадковій справі. Трибунал видавав присуд у його користь...

Мені не вдалося, відколи я виступав у суді, ні разу здобути ухо трибуналу. Щоправда, я ще не мав нагоди заступати якусь важну справу.

Щоправда, мав я клієнтку, яка хотіла розвестися. Заходила до мене що тижня за порадою. Та після докладного розглядання її документів виявилося, що вона ніколи не була замужна тож і не могла розводитися.

Вкінці, одного дня, як я вписався на листу офіціяльних оборонців, поручено мені з уряду боронити одного володку. Він украв із клітки канарка, щоби його зїсти.

Старий цей володюга був засуджений двацять шість разів за влом, спротив властям, крадіж чужої власности. Все-таки не був він такий дуже страшний грішник, а казав, що в свому довгому житті „впав він жертвою яркої несправедливости".

Волосся його було густіше і страшніше розкуйовджене ніж трава у преріях. А таки міг він бути поважним старим добродієм, колиб мав трохи грошей, діточу кімнату і якутаку чистоту.

Він був селфмейд мен, а зужив двацять два роки на це, щоби навчитися читати. Тай тоді міг лише з трудом слябізувати. Одинокі слова, що їх міг плавно читати, були: тютюн, вино, лікер, поліційна стація.

День перед розправою, як я в останне навідався до нього, подав він мені книжечку, яку носив при собі. Заголовок книжки був: „Весела всячина". Просив мене, щоби я прочитав йому оповідання про Фрине, якого він добре не міг зрозуміти. Вислухав оповідання дуже цікаво.

— І тоді вони увільнили її? — спитав він мене.

— Тоді вони увільнили її.

— Добре, що я це знаю! — сказав він. — Я також так зроблю. Завтра на розправі розвяжуся, що вона ніколи не була замужна.

Я з дуже великим трудом старався відмовити його від того. Його помисл сподобався йому.

Я пішов до дому, щоби скінчити пледоє. Я мав якесь невиразне прочуття, що матиму великий успіх та що вже при першім виступі покажеться, що я знаменитий бесідник. І я вже бачив себе на двацять другому році окрасою паризького адвокатського стану.

Та в день розправи, як я ввійшов до судового будинку, взяв я назад девять десятих із моїх претенсій та бажав лише того, щоби не осміщитися.

Сів я на своє місце й поклав товсту стирту паперів перед собою. Я постановив у справі того володюги і в справі крадежі канарка покликатися на загальну непочитальність.

Мого клієнта посадили на лаві обвинувачених. Був у гальвельоні, під яким виконував дивні рухи:

— Знаєте що, — прошептав до мене — я таки роздягнуся до нага!

Я просив його, щоби не робив цього. А судовому возному сказав я, щоби добре вважав на арештованого. — А потім, як скінчилося переслухання мого клієнта, предсідник уділив мені слова.

Хто то властиво сказав, що трибунал не є здібний слухати уважливо? Яких добрих двацять хвиль підчас моєї оборонної промови предсідник, судді та протоколянт нарешті не закаменіли гляділи на муляж, що направляв фасаду перед вікном. Я висловлював доволі бунтівничі думки, але ніхто не зважав на це. Як я скінчив промову, муляр ще не скінчив був своєї роботи. Все-таки предсідник, який міг запримітити, що я вже не говорю, за якої пів мінути відвернув голову і готовився проголосити присуд.

В тій хвилі глянув я на солодюгу та запримітив, що він робить якійсь рухи, начеб хотів скинути загортку. Я глянув на нього грізно і він понехав свою ідею.

Предсідник пробурмотів кілька слів, витягнув кілька параґрафів, як витягають льотерійні нумери — тай засудив мого клієнта на шість місяців вязниці...

Я трохи отягався йти до малої ждальні, де були обвинувачені та засуджені. Одначе він привитався зі мною без злости, радше з почуттям пожалування.

— Чому ви не хотіли, щоби я роздягнувся до нага? Так тамті судді увільнили тую дівчину.

Інший арештований, що стояв біля нас, змірив мене втрідливо оком:

— Є такі молокососи, а надягнуть чорний плащ і вже гадають, що щось розуміють. Але вони на тім розуміються як вовк на звіздах!

Так то мені пощастилося при моїй першій й останній обороні.

При лікарському іспиті іспитуючий лікар завдав студентові медицини дуже трудне питання.

— Щож ви зробили би в такому тяжкому випадкові? — спитав лікар.

— Я післав би за вами, пане доктор.

НАЙНОВІШІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ.

ЮЦІЛУНОК ЮДИ, пєса на чотири дії (5 осіб), С. Бела	50 ц.
ЩІЦАНИ, драма на 5 дій (26 осіб), Волод. Мартинович	35 ц.
ГРІХИ МОЛОДОСТИ (превесела комедія на 3. дії (12 осіб), Володимир Мартинович	35 ц.
ГОСИДЖУВАЛА ПОСАГУ або ВЕСІЛЯ З ПОПРАВКАМИ, на 3 дії жарт зі співами і танцями в народнього життя (7 осіб), В. Мартинович	20 ц.
ПОТЕРЧУК, пєса зі співами і танцями в народнього життя (7 осіб), В. Мартинович	35 ц.
ПЕЩЕНА ДИТИНА, образ з життя народа в 4-ох актах (осіб 13)	20 ц.

Замовлення разом з належністю слати:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОЗІР! ПОЗІР!
ФІЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ!
БРАТСТВО СВ. ГЕОРГІЯ,
відділ 239 Укр. Народ. Союза
— уладжує —
БАЛЬ
В СУБОТУ, 6. ЖОВТНЯ 1928 Р.
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ,
849 N. FRANLIN ST., PHILA, PA.
Початок в год. 6-ій вечер.
Отсим проситься всіх місцевих і позамісцевих прихильників „Георгія" о численну участь, а за приємну, веселу забаву, взірцевий порядок і вдоволення ручить 230,2
Комітет.
P. S. На тім бали буде роздавано 5 високовартісних надгород.

ПОЗІР! ДЖЕРЗИ СИТІ! ПОЗІР!
ЗАХОДОМ СЕСТРИЦТВА
НЕПОР. ЗАЧАТТЯ ПРЕСВ.
ДІВИ МАРІЇ
— устроюється —
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 13. ЖОВТНЯ 1928
В ГАЛИ ПІД ч. 54 VAN WINKLE AV.,
JERSEY CITY, N. J.
Початок в год. 7-мій вечером.
Вступ 50 центів.
На сей баль Сестрицтво запрошує всі джерзиситські Тов. Братства до численної участи, як також все наше місцеве громадянство. Прийдіть всі, де забавимось і потанцюємо. За веселу добру забаву ручить
Комітет.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ СПІВАЦЬКИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ

Часто у нас буває так, що коли хто піднесе якусь гарну думку, то ширший загал нею захопиться, але тільки на короткий час. Звичайно справа примерзає на словах чи якійсь дописі. Ми любимо багато говорити, хвалитися, плянувати й обіцювати, але коли треба переходити від слів до чину, то від нашого запалу й слід не залишається.

Ось і тепер. На сторінках „Свободи" порушено цікаву й важливу справу наших хорів в Америці та піддано проект основання співацького союзу. Обізвалося в тій справі декілька голосів, що це добре, потрібно, що національна гідність вимагає цього і т. п. Але на тому все замовкло. А що особливо цікаве, не забрали голосу досі ті, яких та справа повиннаби найбільше обходити. Це наші дириґенти хорів. А саме від них цікаво булоби почути слово. Їхні уваги кинулиб багато світла на цю справу. Але чомусь наші дириґенти мовачть. Чим це пояснити? Адже періодичні співацькі зїзди, виступи обєднаних хорів не лише прославлять українську пісню, але й піднесуть красу нашого співу. Таке обєднання лежить навіть в особистім інтересі дириґентів. Загал зацікавиться більше хорами і співацькою справою. Те саме буде і по місцях, а тим самим до участи в місцевих співацьких товариствах притягнеться більше сил, а саме їх так дуже потребують дириґенти хорів. Періодичні зїзди хорів та співацький союз допоможуть отже та улекшать працю дириґентів на місцях.

До того треба мати й це на увазі, що лише шляхом конкуренції, яка виявляється при кожних загальних змаганнях, удосконалюється штука, спорт і зокрема хоровий спів.

Наші дириґенти хорів нарешті мусять вилізти на світ Божий з своїх льокальних загумінків, щоб позбавитися нидіння в ріжних закутинках, коли вони хочуть дійсно жити, творити й удосконалювати свої хори.

І. Боднар.

Все зле. Французький маляр Пусен виставив був на виставі свій новий образ під заг. „Сім гаїн". Критик гостро скритикував образ, а найбільше образ „Подружжя".

— Бачите? — сказав Пусен до товаришів — подружжя навіть намальоване не вдається!

—o—

— Чи то правда, що ти женишся зі своєю господинею?

— Так, то правда, бо інакше не позбудуся її!

— Як то, як буде твоєю жінкою...

— Самособою! Таж тоді можу взяти з нею розвід!

ПОЗІР! — ГАРТФОРД, КОНН.!
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ
ГР.-КАТ. ПАРОХІЇ
В ГАРТФОРД, КОНН.
— устроюється —
ПІКНІК
В НЕДЛЮ, 7. ЖОВТНЯ 1928
В ЛИТОВСЬКІМ ПАРКУ,
GLASTONBURY, CONN., STA. 23.
Початок в год. 1. пополудни.
ПРОГРАМА:
Ріжнородні танці під доброю оркестрою. — Хоральні співи Церковного Хору. — Січові вправи шкільних дітий. — Товариські забави. — Повно сміху. — Смачні перекуски і напитки.
Родимці! Це перший в цім році такий пікнік, а й останний, бо зима заглядає. Приходіть і других тягніть.
В разі непогоди забава відбудеться в гали церковній при 23 Walnut St.
231-2 Комітет.

ПОЗІР! БЕТЛЕГЕМ І ОКОЛИЦЯ!
ЗАХОДОМ ВІД. 288 У. Н. С.
— відбудеться —
БАЛЬ
В СУБОТУ, 13. ЖОВТНЯ 1928
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ
(3rd і CARBON ST.)
Початок точно в год. 7. вечер.
На сей баль запрошується всіх членів і членець численно прибути. Весь дохід на касу відділу. За добру забаву і чесну обслугу ручить 231,7
Комітет.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Кулак це не спосіб на полагоджування громадських справ.

Ніде правда літа, а треба соромитися за те, що доводилося переживати в Ню Йорку всім тим, що намагалися забирати голос в справі Українського Народного Дому, що то його виставлено тепер на ліцитацію. Бо буде втрата людського гроша, а про заколот то й не говорити. Його вже маємо і без того доволі.

І спитаймо себе: чому це так склалося? Чому громадянство терпіло диктаторську господарку, що довела до руїни народню інституцію? Що це за причина, що громадянство так довго терпіло кліку, яка мало що не забила все народнє життя в Ню Йорку? Думаю, що знайдеться на це причин багато, а одну з них хочу я сам піднести.

Упімнутися о народне добро, о контролю над ним, не належало в Ню Йорку до легких завдань. Зате треба було наражуватися на те, що чоловіка могли здорово побити. Тому саме люде довго терпіли, бо не мали охоти ходити з розбитими головами. А ще такі методи були практиковані, подам примір з себе самого.

Дня 1. червня 1928 р. відбулися збори Укр. Народної Громади. На ті збори я одержав запрошення з двох сторін: одне від п. Лазути, а друге від п. Жовніра.

Нічого злого не предчуваючи, прийшов я собі на ті збори, якими проводив п. Лазута, а секретарював д-р Демидчук. Присутні домагалися, щоби на зборах вибрати контрольну комісію, якаб провірила стан каси Укр. Народного Дому. П. Лазута на те згодився і поставлено 4 кандидатів: І. Лазорчика, П. Петрова, мене і ще одного, котрого імени не тямлю. Всіх нас вибрано одноголосно. Як згадаю за те нині, то каюся, що я був тоді такий наївний і приняв ту нещасну контролю, до якої на ділі мене навіть не допустили.

По зборах п. Петрів задержав нас, контрольорів, щоби нарадитися, коли перевести контролю. Рішено зійтися на третий день. По тім пустилися ми домів. Галя вже була порожна. Але впало нам в очі, що коло дверий стоїть цілий персонал Укр. Народного Дому. Коли я проходив біля них, заступив мені дорогу п. Лазута і зажадав від мене, щоб я запалив за полісменів. Я сказав, що я ніяких полісменів не кликав, а прийшов на збори на запрошення. Про такі справи, сказав я, належало би говорити хіба з п. Жовніром, що скликував рівнож ті наради, а не зі мною, бо я тут ні при чому. Тоді п. Лазута почав мене паплюжити останніми словами, додаючи, що він мене ще провчить. На те обізвався п. Свитак і заявив, що не треба ждати, аж хтось мене провчить, бо він сам готов мене так побити, що аж мої сиві коси порозтріпуються.

П. Малярчук знова заступився за мною і просив, щоб мене лишили в спокою і пустили до дому. І так я вийшов. Та в других дверах стояв якийсь чоловічина і коли я переступив поріг, він вхопив мене за ковнір з такою силою, що аж його роздер і втягнув мене назад до середини, допоминаючися заплати.

Коли персонал Укр. Народнього Дому почав сходити до гостинниці, я пробував вийти на вулицю і це мені дійсно вдалося. Та за мною вийшов і той згаданий чоловічина, а підбігши до мене, сказав, щоб я подав йому руку на прощання. Я руки не дав, бо догадався, як то він мене попращає другою рукою. Я пустився тоді йти до дому, але нагло вдарив мене хтось по голові і почав валити кулаками по лиці очі. Я почав кричати, тоді напасник втік до Народного Дому. Коло дверий Народного Дому побачив я дві жінки, котрі приглядалися тому бандитському нападови.

Отак то я контролював Укр. Народний Дім. Так мене там почастовано як шеровця за мою працю для добра Народного Дому і за мій власний гріш, що я вложив в той дім.

І я питаю, чи це є спосіб ведення громадських справ? Чи в такий спосіб не відтягається навіть найбільш терпеливих і справі відданих людей? Я не виную тут навіть директорів Народного Дому, а тільки кількох диктаторів, що то всевладно розсілися в Народнім Домі і своєю господарною довели той дім до руїни, а нарід наш розбили, нацьковуючи його проти всіх тих невинних людей, що заздалегідь намагалися шеровцям і нашому загалови відчинити очі. Бо загал не хотів терпіти диктатури і безконтрольної господарки, а домагався тільки контролі. Бо колиб була в Народнім Домі така контроля як повинна бути, ян не будиб сегодня свідками ліцитації. Бо метода розбивання голов людям розбиває інституцію, розбиває і все наше народне життя. З тими методами треба раз покінчити, коли має наступити віднова нашого життя в Ню Йорку. Розбивачі голов мусять зникнути, бо їм місце деінде, а не в народних інституціях.

Тимко Милешуг

БЕЗДРОТНИЙ ТЕЛЕГРАФ У СТАРИНУ.

Тисячеліття 300—1300-го року після Христа в історії винаходів не має нічим похвалитися. Тим цікавійшим мусить бути для нас, що в старинних часах (як доказують найновійші досліди) подибуємо початки, жерела ріжних винаходів. Не лише роздумували над винаходами, але й у практиці випробовували їх. В Айсхілевій драмі „Агамемнон" (458-го року перед Хр.) оповідає Клітаймнестра дуже докладно про пересилання вістей на віддаль. Говорить, таки як то світляною дорогою посилано сигнали „огняною почтою" з Іди через Лемнос, Евбею і т. д., аж до замку Атридів. Неможливо, щоби Айсхіль сам придумував той докладний спосіб пересилання вістей, коли би у дійсности не було такого огняного телеграфу. Подібний описує телеграфовані походнями. Походнями пересилали як найточнійше всякі вісти, на основі укладу, що зовсім пригадує телеграфування.

ПОДАЄТЬСЯ ВСІМ ДО ВІДОМА, ЩО
УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ СКЛЕП
СУРМА
ОТВОРЕНИЙ КОЖДОГО ДНЯ
від год. 9. рано до 10-ї вечером.
Отсим запрошується всіх Українців з нашого сторони, Тамо, хто приїхали до Ню Йорку з провінції на екскоршен, повинен до нас вступити. В час все є найновійші рекорди, котрі ми Вам перегравши дуже радо на найлїпшій машині. Все продаємо по найнизшій цїні. Фонографи даємо на платнї.
Рекорди висилаємо почтою до всіх частей світа. Гарантуємо, що не боїться. Замовляйте безпечно.
НОВІ УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ
Columbia
Ми дамо Вам його за $125.00.
До того даємо Вам зовсім даром 25 рекордів (Рекорди трохи уживані, але добрі) 5 рекордів можете самі вибрати, а 20 даємо Вам самі.
Вишлять нам зараз 5 доларів. Решту заплатите, коли дістанете фонограф до хати. 267—
Адресуйте так:
SURMA BOOK & MUSIC CO.,
103 AVE. A., NEW YORK, N. Y.
(МІЖ 6-ою а 7-ою ВУЛИЦЕЮ).
Phone: DRY DOCK 3752.
В Ню Йорку і околиці можна замовляти рекорди телефоном. Підійдіть до булки і закажите, котрі рекорди Ви хотилиб послухати, а ми вишлемо Вам їх до хати.

ДІТИ Й ШКІЛЬНИЦТВО В ТУРЕЧЧИНІ.

Діти на Сході на загал роблять поважне враження. Вони стараються повагою наслідувати старих. Тим забавніше виглядають при всій своїй повазі турецькі хлопчики в однострях і червоних шапочках. З гордістю несе турецька дитина величезну шкільну табличку. Турецькі школярі чемнолюбиві і пильні, а при тім жваві і ввічливі. А турецькій дитині наука не приходить легко: вонаж мусить вивчитися ріжних 125 букв та безчисленну скількість ортографічних знаків і акцентів. До того приходить іще ріжні роди арабського письма, якого досі мусів учитися кождий Турчин. Тепер стараються турецько-арабську азбуку заступити латинською. І так при кожній школі буде мусіть з якій учитель (оплачуваний державою) учив безплатно бодай дітий. Коли є зайдеш, то котрий ученик здібний, переходить до фахової школи або якогось іншого приготовного заведення. Батьки не жалюють гроший, щоби дітям дати як найкраще образування. У Царгороді були досі при чисто-турецьких шкільних заведеннях: військові школи; ліцей „Галата Серай", школа-мількія, в якій образувалися на урядовців; правнича школа; медична, торговельна, рільнича, мистецька і промислова школа. Вже тому кілька десяток літ учили крім французької також німецької мови. У ліцеї „Галата-Серай" приготовлялися ученики для студій у високих школах середущої Европи. Та неодни Турчин осягнув високе становище в краю лише завдяки великій пильности й самообразуванню. Історія Туреччини знає богато таких примірів. Дитячий вік Турчина кінчається на дванацятому році життя. З кінцем дванацятого року, після великого родинного свята, зодягається такий хлопець уже як дорослий мужчина. І від нього вимагають відтоді такого поведення. Нерідко у Туреччині бувають урядовці на висших становищах іще зовсім молоді. Богато молодих Турків працювало щиро й щадило, щоби опісля могти вчитися в европейських школах. Бо такі школи в Туреччині є так дуже переповнені, що ученики частенько сидять на землі, на вікнах, стоять і сидять прикучувши, де лише найдеться яке свобідне місце, щоби лише слухати вкладів. Для Турчина знати кілька мов це зовсім зрозуміла річ. Передовсім французьку, арабську, німецьку. У Туреччині не було ніколи великої ріжниці між „високопоставленими" людьми і людьми з нижчих верств. Коли вбогий Турчин вивчився на вищого урядовця, чи на офіцира, він всеодно не забував своїх давніх приятелів, які потім працювали як садівники, кухарі (кавярі), писарі. Відношення між паном і слугою в Туреччині все було більше щиро-сердечне. З історії Туреччини знаємо, що керманичі поромів, тютюневі робітники, носії, садівники, писарі добивалися в свой батьківщині найвіть найвищих становищ. Коли школи зачинені, на тихих улицях зачинається інше життя. Учителі, діти, пси, коти і кури збирають під акаціями біля мошеї. Учитель сідає на низькім стільци, думає. Діти скачуть через низькі плоти, граються в піску. Приходять уличні крамарі: продають густе молоко (йогурт), салату, цукорки (халва, баклава), печиво, ріжні горіхи. Продають цей крам, перебігаючи з криком улицями. А тепер стають спокійно на сходах мошей. Діти грають у „беш-таш" (пять камінчиків), при чому перескакують на одній ноі з кола на коло. Тут приходять і менші діти, сиіняють крик, трублять на трубках, свищуть, а між ними похожають крамарі з такими іграшками. Учитель із мошеї взиває до сходів. Все вертає назад до своєї праці. Турецький школяр вертає додому, займає пантофлі, а до кімнати вдягнений в білих панчохах, сідає у куточку, забирається до писання чудернацьких арабських знаків, учиться граматики, поки мати не покличе на вечерю. Частенько є то фасоля і квасне молоко.

CHILDREN OF THE MEMBERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ASK YOUR FATHER TO INSURE YOU IN THE JUVENILE DEPARTMENT OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. YOUR PARENTS WILL BE INSURED FOR ANY ACCIDENT TO YOU, AND YOU WILL RECEIVE THE UKRAINIAN JUVENILE MAGAZINE.

ЯК ТРЕБА ЇСТИ.

Стара латинська приповідка каже: „Не жиємо, щоби їсти й пити, але їмо та пємо, щоби жити". Та можна сказати, що двацяте століття досі не зрозуміло значіння тих слів. Розглянмося в нашому цивілізованому світі. Навідаймося до гостинниць, каварень, окремих приватних домів, заглянемо до книжок про новітні недуги, а побачимо, що тяжко здержати іронічну усмішку. Тому зовсім ясне, що вгорі наведена приповідка паде як гостра сатира на ціле наше століття.

Поглянемо на бліді лиця міщухів, а передовсім великоміських дітей. Вони не жиють, а животіють. Понайбільше недужедуть на нежит кишок і жолудка. Медичний словер є точним покажчиком того, як ті люди жиють і як умирають.

Лікарська орднціція потверджує сумну правду, що люди справді жиють на те, щоби їсти та пити. Візьмім під увагу скількість алькоголів і ріжних вод; розважмо, скільки стравить жолудок. І цікаве, що цей жолудок стравить і випе на третину більше, ніж потребує". А таки половина людства не їсть стільки, скільки би потребувала. З того можна твердити, що одна половина людства жиє з кривдою тої другої половини, та що жолудок наш не є здоровий, що більше приймає ніж потребує та ніж може зужитковати. Цивілізований нарід спотребовує більше ніж менше цивілізований.

Та наша залежить на іншім. Пожива наша не є здорова. Наслідком варення тратить найвартісніші складники. Це торкається зеленини (городовини) мяса і т. п. Ріжними домішками, корінням, оцтом, консервуванням псується не лише добрі прикмети поживи, але й подражнюється жолудкову слизну оболону аж до ослаблення. Новітні страви приправляються для смаку, а не для здоровля жолудка. Смак є головним чинником гостинниць і стола новітньої людини. Якість страви, її поживність, це менше важна річ! Вишукані страви, зіпсований смак, пересолення або пересолодження все це йде в парі. Прикмета наших часів.

Науково є доказано, що страва тратить свою поживність наслідком приправи. Що найпожиднішою є страва, яку їмо в природнім стані. Невареное молоко, сира зеленина, яйце, мясо і т. д. є в цьому найбільше вітамінів, білковини, легко стравних і інших складників. Проста, природна страва є найліпша.

Колиж нинішні люди їдять подразняючі і приправою зіпсуті страви, то, самособою, мусять їх їсти більше, щоби виживитися. Наслідком того, що люди не розуміють значіння простих і природних страв, лише шкодять собі. Люди по правді не відживляються, лише переїдаються (або не доїдають), подражнюючи жолудок острими стравами і напитками.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІЛЯРД НА ГАЗЕТНІ ОГОЛОШЕННЯ.

На отворенні річних зборів англійського товариства оголошень заявив предсідник, сер Вілієм Берді, що газетні оголошення дуже важні є для розвіту британської торговлі. Минулого року в Англії видали більше як мілярд шілінгів на газетні оголошення. Колиб оголошування не мало вартости (як дехто думає), то найліпший купець на світі — Англієць — не видавав би таких сум на оголошення.

—o—

ДУХ ПУШКІНА.

В однім російськім селі розійшлася чутка, що біля керниці показується дух Пушкіна. Не треба було довго ждати, а вже керницю облягали великі товпи народу, головно хорі. Вони сподівалися, що дух великого поета поможе їм видужати. Та не лише старі жінки і слабі умом розтаборювалися довкола керниці, але також колишні офіцири, черці і черниці. І годі їх було прогнати відтам. Вкінці один чернець із сусідного монастиря офіціяльно обняв службу, „лічити" хорих у „заступстві" Пушкіна. Він черпав „пушкінську" воду, поливав нею прочан, „прокажених" і казав, що так прогаяне злого духа й оздоровлює хорих на чахотку. Вкінці вмішалися в цю справу совєтські власти, арештували кількох духовників, поліція розігнала зібраних і кождому загрозила великою карою, хто ще зважився би іти на відпуст до тої керниці.

ПОЗІР! БРУКЛИН, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

5-ЛІТНИЙ ЮВІЛЕЙ

ІВАНА ЗАЛІЗНЯКА

ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО СИЛАЧА.

Будуть виступати артисти, артистки, співаки, танцуристки, музиканти і др.

КОНКУРС КРАСАВИЦЬ.

Найкрасша панна дістане Еспанський Шаль.

БОРОТЬБА

ЗАЛІЗНЯК буде боротися

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ЖОВТНЯ 1928 РОКУ

В УКР. НАР. ДОМІ, 101 Гренд улиця, БРУКЛИН, Н. Й

Початок в годині 5-тій пополудни. 229-31

Каса буде отворена від години 3-тої пополудни.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й.! УВАГА!

Вимоги українського життя у всіх своїх потребах устелили собі дорогу до громади при Укр. Правосл. Церкві. З сезоном для дальшого розвою винаймається Товариствам ГАЛЮ на підприємства і концерти — зосібна на товариські сходини. 226—

Ціна уміркована. — Ласкаві зголошення приймає Заряд. 334 Е. 14-та УЛИЦЯ. Години приняття кождого дня вечером.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЮКІ РІЧІ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.

Коли Ваше Братство чи Товариство потребує народного або американського прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або инших річий, то зверніться до нас з замовленням.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕИДЕ.

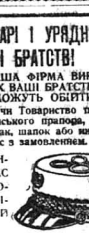

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:

Американський прапор:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

Український прапор з гербом на обі сторони:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x8 стіп	5x7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Коли Товариство, чи Братство потребує все до публичних виступів, як наради, пікніки і прогульки, виступити з своїми прапорами, відзнаками і лентами в шапках.—Просимо щиро всіх Українців удавати до нас з повним довірєм, бо ми ручимо за тревалість і красу замовлених у нас річий. Ми удаємо Вам всякий інформацій і вишлемо Вам сейчас наш катальог з цінами і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте хле писать на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
298 Broadway, New York City

НАЙНОВІЙШІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Букварь) М. Матвійчука. Ціна ..... 40 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (Читанка для II кляси). М. Матвійчука. Ціна ..... 45 ц.
БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ, о.-д-ра Я. Левицького, Часть І старий завіт; часть II новий завіт ..... 85 ц.
КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипякевича ..... 50 ц.
ТРЕТА КНИЖЕЧКА, М. Матвійчука ..... 60 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВАННИК, у двох частях, Др. Ф. Колесси 75 ц.

Повисші книжки будемо висилати тільки за одержанням належитости, а з огляду на їх вагу-ціну ніякого опусту давати не можемо. — Замовляти слати на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

БАНКИТИР УМЕР

Комедія з сільського життя на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб. — Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Вінсент Блазко Ібанез*)

ОПРИШКІВ ПИР

Святочний день настав у головнім, повітовім місті, коли в ньому задержався несподівано посол Дон Джозе, визначна особистість із Мадриду. В очах убогого місцевого населення був він майже так всемогучий, як само провидіння.

В алькадових огородах видано пантаґруельський пир. Пирові приглядалися здалека жінки, а зпоза муру огородів визирали цікаві діточі голівки. Погляди всіх звернулися на невеличкого мужчину, смаглявого лиця і з сильно розвиненими щоками, зодягненого в оксамітні штани, з тяжким крісом на рамени, який всюди товаришив йому, що, здавалося, зріся з його тілом.

Малий мужчина то був ославлений Квіко Бельсон, герой околиці, опришок із трицятьлітньою минувшиною, повною геройських учинків. Молоді люде ще тепер поглядали на нього майже із забобонною тривогою; може бути, несвідомо згадували, як то матери ще дітьми страшили їх словами: „Бельсон іде!"

Як мав двацять літ, убив двох суперників з причини якоїсь любовної історії, а потім утік із крісом у гори. Там став жити життям опришка, мандрівного лицаря Сієри.

Більше як сорок процесів годі було почати проти нього: чекали того дня, коли Бельсон буде такий ласкавий і дасться арештувати. Але опришок не журився тим занадто. Спритний ніби пантера знав усі закутки і гірські кривіни. Крісовою кулею продіравлював гріш кинений у воздух, а жандарми, виснажені безуспішною погонею, вдавали, що зовсім не бачать його.

Грабіжник?... О ні — він не був ним зовсім. У гор х жив лише з того, що йому дарували — чи то зі страху перед ним, чи з подиву для нього — селяне, мешканці доокола тих фільварків. Коли в околиці зявлися якийсь трабанк — не вагався взяти його, щоби увільнити від нього повіт. Не хотів обтяжувати своєї совісти проступками, які інші допускалися. Але кроз!... О так, — у ній бродив по коліна! Людське життя представляло для нього менш вартість ніж придорожний камень.

Цей хитрий звір по мистецьки вмів відбирати життя своїм ворогам. Убивав крісовою кулею, груди в груди — коли противник здобувся на відвагу, щоби отверто ставити йому чоло, вбивав із засідки — коли ворог був таксамо хитрий і підзорливий, як він. Із зависти вбивав також часом інших опришків, що розбишакували в горах, а по дорогах убивав своїх давніших ворогів: одного нині, другого завтра.

Перестали його вже непокоїти і переслідувати. Бо тепер робив уже політику: вбивав людей, яким ледви знав, щоби трюмф Джозе зробити певнішим, вічного посла з місцевого виборчого округа... Жив у сусідньому селі, жонатий з тою самою жінкою, до котрої любов пхнула була його до перших злочинів. Жив із купкою любих діточок і курив люльку з жандармами, що втілювали своїми особами вищу владу. Ці лишали його в спокою; мали такі прикази. Кожтиж часом, з причини нового геройського вчинку Квіковогo, жандарми мусіли вдавати, що стежать його — він ішов на кілька днів у гори, там проводив час на ловах і так заспокоював вроджену мисливську пристрасть.

Треба було бачити, як частували його на пирі і як повітові знаменитости говорили до нього схлібляючо й заохочуючо: „Нумо, Квіко, ще трохи! Больсон, трошечки вина!" В дійсности бенкет уладжено лише для нього. Лише з пошанівку для нього задержався маєстатичний Дон Джозе у повітовому містечку. Зрештою бажав успокоїти Больсона і зробити кінець його жалям, які з дня на день щораз більше перемінювалися в погрози.

За Больсонові заслуги підчас виборів Дон Джозе пообіцяв йому помилування.

Підстарілий опришок бажав докінчити останні хвилі життя в спокою, як чесний селянин — тому в усьому був послушний всесильному послові і сподівався наївно, що нарбом будуть прощені йому всі його злочини. Одначе літа минали, а все лишалося по старому. Опришок, що всесильно вірив у всесильність посла, проволоку цю приписував повільности і легковажности.

Больсон стан прибирати грізну поставу і Дон Джозе відчув щось ніби тривогу, яку відчуває смиритель перед звірем, що не дається усмирити.

Що тижня посилав опришок послові листи з погрозами. І ці листи нашкрабані за кровавленою набою некреслоі дикої людини, затрівожили вкінці Дон Джозе і зробили, що вкінці приїхав.

Після бенкету розмовляли оба в куті огороду: дипльомат — ввічливо, з випередлужною чемністю, опришок — дико, нахмаривши чоло.

— Я приїхав тут лише тому, щоби побачити тебе — говорив Дон Джозе, кладучи наголос на цю надзвичайну ознаку пошанівку. — Але, рада Богу, навіщо ці дурниці? Чи але тобі живеться? Я поручив тебе провінціяльному губернаторові, жандарми тебе не зачіпають, любий Квіко! Тож чого тобі недостає?

— Всього і нічого!...

Перестали непокоїти його, то правда, але життя зовсім не було певне. Часи можуть змінитися, а хтож заручить, що котрогось дня знову не мусітиме втікати в гори? Домагається лише цього, що йому приобіцяно: помилування! До сто чортів! І висловив своє бажання у на пів валенсіянськім на пів у незрозумілім кастильськім говорі.

— Дістанеш це помилування, приятелю! Дістанеш уже в найближчих днях!

Больсонові заіскрилися очі, засміявся жахливо-іронічно. Не був такий дурний, як то могло здаватися. У Валенсії порадився одного адвоката, але цей сміявся лише з його пустих надій. Він повинен лише дати зловитися, а засудять його на двіста чи триста літ тюрми, які відповідали його богатьом злочинам. Як відсидить хоч яких сто літ — вийшім, можуть його помилувати. До сто чортів! Досить тих жартів! Ніхто ще не важився насміхатися з нього безкарно.

— Той адвокат дурний — перебив йому посол. — Чи гадаєш, що для уряду є щось неможливе?... Присягаю тобі, що небаром будеш вільний від усяких журб.

Вкінці вдалося йому переконати опришка, захопивши його красномовністю і гладкими слівцями. Больсон приобіцяв заждати ще місяць. Коли після того речинця не буде помилування — добре! Больсон не буде вже посилати листів до посла, не буде непокоїти його. Дон Джозе є, правда, визначною людиною, Дон Джозе є послом, але перед крісовою кулею всі рівні.

Опришок сказав це, взяв кріс у руку і встав із лавки разом із рубачем, молодим, кріпким хлопом. Цей відчував безмежний подив для сили і зручности Больсона і не відступав його ні на крок.

Облудно-чемно прощався посол із Больсоном.

— Бувай здоров, любий Квіко! — говорив, потрясаючи його долонею. — Будь спокійний, бо небаром не потребуватимеш нічого боятися. Бажаю тобі і цілій родині богато щастя. А скажи твоїй жінці, що ніколи не забуду гостинного приняття, якого я зазнав підчас останнього мого побуту у вас.

Опришок із своїм сателітом заняв місце у сільському дилижанці, що їхав у їх село. Сиділо вже там кілька селян із того самого села. Вони щиро поздоровили Больсона.

Віз трясся і хитався на нерівній дорозі, що йшла посеред цвітучих помаранчевих гаїв. На греблях відбивався блеск заходячого сонця, з воздухами, а повною таємничих шелестів.

Больсон був дуже вдоволений. Сто разів приобіцювали йому, що тепер справа ступила на іншу дорогу. Його обователь прислухувався йому мовчки.

Больсон побачив на дорозі двох жандармів і поздоровив їх ввічливо.

На скруті показалися нараз два інші жандарми. Рубач підскочив на возі, начеб гадина вкусила його. Навіщо стільки жандармів на такому малому просторі? Больсон успокоював його. То певно зібрали всі повітові сили з приводу переїзду Дон Джозе — от і все.

Але як трохи далі знову стрінули двох жандармів, що, як і попередні, повільно ступали за возом —, рубач налякався не на жарти.

— Тут заноситься на щось недоброго, Больсоне! Нема що тратити часу. Треба ліскочити з воза і сховатися в горах.

— Так, сеньор Квіко, так! — притакували перелякані селяне.

Одначе Квіко сміявся лише з побоювань цих людей.

— Нумо, підганяй коні, фірмане! — сказав.

Віз покотився далі, коли нараз на новім скруті вирвуло нечайно пятнацять чи двацять жандармів: цілий рій тригранчастих капелюхів із старим офіцером на чолі. Через дверці повозу вимірено дула рушниць у груди опришка, що навіть не рушився з місця. Лише жінки і діти з окликом переляку кинулися взад возу.

— Больсон висів послушно разом із рубачем. Та ще заки кога його доторкнулися землі, вже розброїли його. Він усе ще був під враженням слів свого протектора, тому й не думав противитися, щоби новим злочином не ударемнити помилування. Приклякав рубача і сказав йому мерщій бігти у місто та повідомити Дон Джозе: тут зайшло напевно якесь непорозуміння, зле зрозуміли приказ.

Рубач бачив ще, як кинули його до придорожного помаранчового корча...

Рубач минув жандармів, що замикали відворот, і побіг скоро назад.

Не потребував бігти далеко. Стрінув одного з алькадів, що були на бенкеті...

— Дон Джозе! Де Дон Джозе? Алькад усміхнувся хитро, наче догадувався, в чому річ... Ледви Больсон пішов далі, посол сів на коня і помчав у Валенсію.

Рубач відтадав тепер усе і втечу й облудний усміх Дон Джозе і глумливий погляд старого офіцера в хвилі, коли опришок згадав був про свого протектора, вважаючи себе жертвою помилки.

Що духу завернув у гай, але заки добіг там, піднеслася понад цвітучим верхоттям помаранчевих дерев біла хмаринка і глуха, протяжна детонація ніби грім підземний потрясла землею.

То застрілили Больсона. Рубач побачив його, як лежав на взнак, до половини в тіни помаранчевого дерева; кров багряною струєю стікала з його розтрісканого черепа, багром покриваючи землю довкола... Комахи, полискуючи до сонця ніби брилки золота, літали довкола його скровавлених уст, пяні, здається, від запаху помаранчевого цвітня.

Розсатаніли, розпачевши схопився за волосся. — До сто чортів! То це так убито Больсона!

Офіцир поклав йому руку на рамени.

— Гляди, новику опришків, як кінчають шубравці!

Новик відвернувся нагально, але лише на те, щоби впилити зір у далечі, начеб через поля міг добачити шлях до Валенсії. Його очи, повні сльоз, наче говорили:

— Шубравець, так! Одначе сто разів більшим шубравцем є цей, що там вдалі втікає...

Переклав Мих. Недільський.

*) Вінсент Блазко Ібанез, славний еспанський письменник, помер 28. січня 1928. року у віці „Мадонна роза" в Ментоні (у Франції). При смерти був письменників син Зиґфрид, що приїхав з Еспанії з трьома лікарями. Блазко Ібанез занедужав на запалення легких, а що рівночасно ходував на цукрову недугу, не міг устатися і помер небаром. Родився 1869. року у Валенсії. Належав до письменників, що стали славними останними часами не лише у батьківщині, але й у цілому світі. Ібанезові приніс славу передовсім кінотеатр (мувіє), бо фільмовано низку його повістей, починаючи повістю „Кров на арені", в якій для фільми грав славний Валентіно. Після сфільмування цієї повісти Ібанез виїхав до Америки і ту подержав від ріжних підприємств предложення на сфільмування інших його повістей. Тому Ібанез написав кілька сензаційних повістей, як приміром „Танечниця-шпіонка", написана насамперед як фільмовий сценарій.

В Здучених Державах написав також Ібанез — дуже скоро, бо щість тижнів, як каже у передмові — також насамперед для фільми утопійну повість „Жіночий рай", у якій змальовує фанатичную суспільність, що є під владою жінок і всі наслідки наукові, моральні, суспільні і політичні, які повстають із безпосередного заволодіння над людськістю гарним полом. Як антитезу цієї повісти написав опісля Ібанез повість „Противники жінок".

Блазко Ібанез зачав літературну карієру як журналіст (був також послом до еспанського парляменту як представник республиканської партії), був дуже плодовитий письменник. Написав насамперед чимало оповідань. Першим його більшим твором і заразом чи не найкращим була повість „Собор у Толедо". Годиться згадати ще: „Маре нострум", „Жертва фанатика", „Мексик", „Вислита земля", згадані вже вище „жінки" і „противники" повісти й „Танечниця-шпіонка". Для фільми перероблено його повість „Чотири апокалиптичні їзди", що зображує страхіття світової війни.

Зрозуміли було обурення цілого світу, коли такого письменника славного, що є гордощами Еспанії, еспанський уряд виказував (Прімо де Ріверіи прогнав із Еспанії за його вільнодумні і республиканські-демократичні погляди. Отакий лад правів Ібанез на заслані.

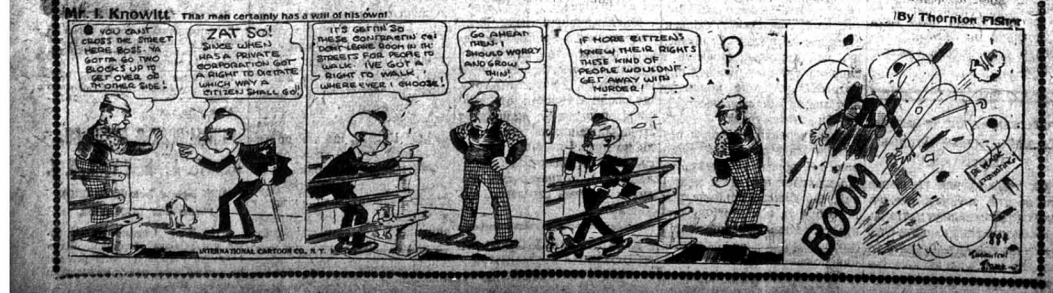

ОДИНОКА БЕЗПОСЕРЕДНА ДОРОГА ДО

ГДАНСЬКА

(ДАНЦІГ)

БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ

Слідуючі відходи:

ЕСТОНІЯ... 5 Жовтня 6.
ПОЛОНІЯ ... Жовтня 27.
ЕСТОНІЯ ... Листопада 15.

По дальші інформації голоситися до місцевих агентів, або пишіть до:

BALTIC AMERICAN LINE
8 BRIDGE ST., NEW YORK, N. Y.

ПРІЗНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ ФАРМА 55 акрів, орної землі, а 30 акрів ліса, і пасовиска для 7 кімнат і 6 кімнатний дім з двох забудовань, 3 кімнатний 3 кімнатний ґараж і бугай, 3 свині, 70 курий і качок, потрібні фармерські знаряди, мінут доїзду до школи. Ціна з умебльованим за все $3,000, готівкою $1,500, а $1,500 на сплату. Голосити до JOHN LISOWY, R. F. D. 3, Box 89, Colchester, Conn. 228

ЮНІЯ ВИНДОКЛІНЕРІВ

потребує фахових робітників-винокліперів; платня $45.00 за 44 години тиждень. Голоситися від 6.30 рано і 5-тої вечером на адресу: 228

15 EAST 3rd ST., NEW YORK CITY
Room 3.

ЗАХАРІЮШ МОНЧУК, ул. Межиде № 792, в Галичи, почта Галичі, Галичина, пошукує свого брата Максима Мончука; дуже хотіби я довідатися про його життя. Може Ти сам Брате, довідаєшся, що я Тебе пошукую, то напиши листа до мене, а може хто зі знакомих кривин знаєш про него, то дуже прошу повідомити його о тім, або мене в краю. 231

ДО АМЕРИКИ

тепер можете спровадити свою жену і діти, не робить рішиці, чи маєте папери чи ні. Ми вам поможемо. Посилемо гроші до краю, полагоджуємо всякі справи, продаємо доми і ферми і полагоджуємо всі інші справи. В кожній справі вдавайтеся до своєї української Інструкції. Наш маєток наша пятнацятьлітня обслуга і наша запорука. Пишіть по інформації: 205—

American Ukrainian Bureau, Inc.
322 North 8th St., Phila., Pa.
АНТІН ПАШУК, през.

АДВОКАТ

Б. ПЕЛЕХОВИЧ

2300 WEST CHICAGO AVENUE.
CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається перегляданням абстракти; виготовляє контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує сторонні, патентові і прочі справи. 191—

DR. M. SMITH

переніс свій офіс під число

67 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
TEL. ORCHARD 6072.

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ

успішно лічені модерними методами.

Острі хронічні недомагання, нервові хороби, шкірні, кровні, нарости, ревматизм, хороби носа, горла, грудий, хороби жолудкові, нирокові, кишечні, сліпака, лумбаго, невральгія, загальне ослаблення. Я помогу вам. Тисячі мущин і женщин успішно вилічені. Мої ціни дуже присутні.

Порадні і огляднім даром.

DR. ZINS
Спеціяліст. Основ. 28 літ.
110 EAST 16th ST. N. Y.
між 4th Ave. і Irving Pl.
Денно 9—8 веч. Неділі: 9—4 попол.

ДР. В. КОРЕЛЬСКИЙ

Спеціяліст Нервів і Хрипа

113½ SOUTH MAIN STREET,
WILKES-BARRE, PA.
PHONE: W.-B. 5078

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568